

Obsah

Seznam tabulek	ix
Úvod	1
1 Aktualizátory v české jazykovědě	3
1.1 Částice v české jazykovědě	3
1.1.1 Zpracování částic v gramatických příručkách	3
1.1.2 Částice a ostatní slovní druhy	5
1.1.2.1 Na přechodu částic a příslovčí	6
1.1.2.2 Na přechodu částic a spojek	7
1.1.2.3 Na přechodu částic a citoslovčí	8
1.2 Zpracování aktualizátorů v české jazykovědě	9
1.2.1 Zpracování aktualizátorů ve vybraných mluvnicích, morfologiích a syntaxích	9
1.2.2 Zpracování aktualizátorů v českých výkladových slovnících	11
1.3 Aktualizátory v zahraniční literatuře	13
2 Vymezení aktualizátorů	15
2.1 Aktualizátory a aktuální členění	15
2.1.1 Aktualizátory z pohledu teorií aktuálního členění	17
2.1.2 Dosah aktualizátoru	18
2.1.3 Zasažené výrazy	20
2.2 Sémantické vlastnosti aktualizátorů	21
3 Kritéria pro řazení výrazů mezi aktualizátory	27
3.1 Rozřazení výrazů podle kritérií	27
3.2 Výrazy neřazené mezi aktualizátory	28
3.2.1 Restriktory - exceptory (Daneš 1985)	28

3.2.2	Konektory (Daneš 1985)	28
3.2.3	Modifikační částice (PMČ, ESC)	29
3.2.4	Rekurzivně odkazovací částice	30
3.2.5	Větná adverbia	32
3.2.6	Nesamostatné částice	33
3.2.7	Další typy výrazů	33
3.2.8	Výrazy pro negaci a afirmaci	38
3.2.9	Přehled analyzovaných výrazů	39
4	Sémantika aktualizátorů	45
4.1	Typy aktualizátorů podle sémantických rysů	45
4.2	Omezovací aktualizátory	47
4.2.1	Aktualizátory prostě omezovací	47
4.2.2	Aktualizátory omezovací s příznakem významnosti	53
4.2.3	Aktualizátory omezovací s příznakem kontrastu	54
4.2.4	Aktualizátory omezovací s příznakem hranice	54
4.2.4.1	Aktualizátory omezovací s příznakem dolní hranice	55
4.2.4.2	Aktualizátory omezovací s příznakem horní hranice	57
4.3	Zahrnovací aktualizátory	58
4.3.1	Aktualizátory prostě zahrnovací	59
4.3.2	Aktualizátory zahrnovací s příznakem překvapivosti	61
4.3.3	Aktualizátory zahrnovací s příznakem významnosti	63
4.3.4	Aktualizátory zahrnovací s příznakem exemplárnosti	68
4.4	Časové aktualizátory	69
4.5	Sémantické vztahy	73
4.5.1	Příklady antonymních vztahů	74
4.5.2	Přehled řad významově blízkých aktualizátorů	75
4.5.3	Grafické znázornění některých sémantických vztahů mezi aktualizátory	76
5	Umístění aktualizátorů ve větě	79
5.1	Aktualizátory a vybrané typy zasažených výrazů	80
5.1.1	Sloveso jako zasažený výraz	81

5.1.2	Vlastní jméno (či výraz označující jedinečnou entitu) jako zasažený výraz	84
5.1.3	Substantivum jako zasažený výraz	85
5.1.4	Kvantita jako zasažený výraz	86
5.1.5	Komparativ adjektiva a adverbia jako zasažený výraz	88
5.2	Pozice aktualizátorů v povrchové struktuře věty	90
5.2.1	Aktualizátor na začátku věty	90
5.2.2	Aktualizátor uvnitř základu	92
5.2.3	Aktualizátor v ohnisku	96
5.2.4	Aktualizátor na konci věty	98
5.3	Více aktualizátorů za sebou	101
5.4	Výsledky analýzy umístění aktualizátorů	103
5.4.1	Podle typu zasaženého výrazu	103
5.4.2	Podle pozice ve větě	105
5.5	Centrum a periferie aktualizátorů	106
6	Aktualizátory v systému slovních druhů	109
6.1	Aktualizátory a spojovací funkce	109
6.1.1	Aktualizátor jako součást souřadného spojkového výrazu	109
6.1.2	Jednoslovná spojka vs. aktualizátor	110
6.1.3	Podřadicí spojky	110
6.1.4	Aktualizátor uvozující apozici	111
6.1.5	Aktualizátor uvozující vedlejší větu	111
7	Analýza výsledků ankety	113
7.1	Význam aktualizátoru	113
7.1.1	Význam konkrétního aktualizátoru	113
7.1.2	Víceznačnost vět s aktualizátory	114
7.1.3	Vnímání presupozice recipienty	115
7.2	Dosah aktualizátoru	116
7.2.1	Příznakovost umístění aktualizátoru	117
7.2.2	Vnímání dosahu	117
7.2.3	Vnímání kontextové zapojenosti	117
7.3	Zhodnocení ankety	118

7.4	Anketa - zadání a přehled výsledků	118
8	Závěr	133
8.1	Sémantika aktualizátorů	133
8.2	Funkce aktualizátorů v aktuálním členění a ve výstavbě textu	134
8.3	Možnosti do budoucna	135
	Summary	137
A	Dotazy použité při vyhledávání v „PML Tree Query“	139
	Literatura	143
	Rejstřík	147